

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Disputationvm De Censuris In Commvni,
Excommunicatione, Svspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

3 De non reseruatis in Decretalibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

tur textus; & restringendus est in materia poenali. At vero, si loquamur de hac censura ut ab Ecclesiastico prelato ferenda, sic in utroque genere actionum ferri potest: nam Ecclesia per potestatem spirituales potest cogere seculares Principes ad seruanda qualibet præcepta, ut in superioribus ostensum est, imo etiam in præsentia materia poterit prælati Ecclesiastici nouum præceptum imponere sub tali censura, si ad Ecclesiæ defensionem, vel aliū similem finem necessarium sit.

Secunda censura sumitur ex cap. Nulli fas, 19. dist. vbi Gregorius IV. excommunicationem ipso facto ferre videtur contra omnes Ecclesiæ Romanæ obediētes, qui Apostolicis decretis contraire audient. At caput illud, si in eo fertur excommunicatio ipso iure, necessario intelligendū est de his, qui per heresim, vel schisma à doctrina, vel obediētia Ecclesiæ Romanæ recedunt, nam alioqui constaret, non omnes, qui non obediunt præceptis Summi Pontificis, statim esse excommunicatos. Atque in hoc sensu censura hæc satis explicata est supra in Bulla Cœnæ. Posset autem ille textus exponi, ut in eo nulla censura ipso facto feratur, sed præcipitur excommunicari, qui præceptis Ecclesiæ rebelles fuerint: ita enim recte intelligi possunt illa verba: Nec locum deinceps inter sacerdotes habeant sed extorres à sancto ministerio fiant. Quæ etiam de suspensione, vel depositione intelligi possunt, non quia per illa verba fiant, sed quia fieri mandentur: clarius vero de excommunicatione subditur infra, Quia maioris excommunicationis deestione est abiciendus; non est ergo abiectus donec excommunicetur. Vnde cum in fine subditur, Sitque alienus à diuini & Pontificalibus officiis, qui noluit præceptis Apostolicis obtemperare, intelligendum est, postquam excommunicatus fuerit suspensus, vel depositus. Igitur in rigore loquendo, nulla inuenitur in Decreto excommunicatio ipso iure lata, & distincta ab his, quæ in Bulla Cœnæ continentur, quæque in usu & praxi feruntur.

SECTIO III.

Quæ excommunicationes non reservatæ in antiquis libris Decretalium continentur.

De excomm. in Decretal. non reservatis, quæ per nouiora in. ra sunt reseruatæ. Nauar. C. 1. de Schismat.

Inter has excommunicationes non nullæ sunt, quæ, licet in libris Decretalium non reseruentur, iam reseruatæ sunt in Bulla Cœnæ vel per alia iura: & ita has iterum explicare, non erit necesse, sed indicare tantum, & remittere ad superius dicta. Huiusmodi existimat Nauarrus c. 27. n. 117. esse illam, quæ fertur in cap. primo de Schismaticis; non designat autem in qua clausula Bullæ contineantur: significat autem esse in prima, quatenus ea schismatici excommunicantur; quia, cum nulla alia habet similitudinem. At vero in illo cap. 1. non videtur ferri censura contra schismaticos, sed contra eos, qui quosdam suspensos ab ordine ad ordinis ministerium admittunt: quod vitium longe diuersum est. Hoc autem ita esse constabit facile rextum intuenti. Nam in primis dicitur ibi ordinationes ab Hæresiararchis, vel ab ordinatis ab eis factas, esse irritas, & similiter collationes beneficiorum aut dignitatum Ecclesiasticarum, nullas esse: ac denique alienationes rerū Ecclesiasticarū ab eis dē, vel à laicis factas nullius esse validitatis. Et deinde subditur, Si quis autem contraire presumpserit, excommunicationi se nouerit subiacere. Neque ibi alia excommunicatio fertur: nam poena, quæ statim subiungitur contra eos, qui iuramentum præsterint de tenendo schismate, non est excommunicatio sed suspensio. Vnde potius ex illo textu colligunt Panormitanus, & alij interpretes schismaticum nō esse excommunicatum

A ipso iure, per argumētum ab speciali, vel potius negatiuum, quia propter alios speciales actus excommunicantur: vel quia ibi non inferitur talis censura, ut declaratum est.

Melius afferri posset in exemplum capit. Licet, de Electione, vbi fertur excommunicatio in eum, qui cum non sit rite electus à duabus partibus Cardinalium, se gerit vt summus Pontifex, & in eo qui eum recipiunt: quod crimen est propriissime & rigorose schisma: licet fortasse vitium illud aliis etiam modis committi possit. Illa autem excommunicatio in illo textu non reseruatur; sed per Bullam Cœnæ: & ideo ibi dicta, in ea habent locum. Aliud exemplum afferri potest ex cap. Non minus, de Immunit. Eccles. Vbi excommunicantur potestates seculares imponentes tributa Ecclesiasticis personis. Quod confirmatur, & extenditur in cap. Aduersus, eodem tit. de quibus in Bulla Cœnæ clausula 18. Aliud sumitur ex cap. Nouerit, de Sentent. excomm. vbi excommunicantur facientes statuta contra Ecclesiasticam libertatem, de quo in Bulla Cœnæ clausula 15. Præterea aliud in cap. Excommunicationis, de Raptoribus, vbi excommunicantur rapientes bona naufragantium, de quo in 4. clausula Bullæ Cœnæ. Item aliud in c. Ad falsarium, cum c. Dura, de Adversariis, de Crimine falsi. vbi excommunicantur falsantes literas Apostolicas, de quibus in Bulla Cœnæ clausula 6. Hæc igitur censuræ omittendæ in præsentia sunt.

Rursus sunt aliæ excommunicationes, quarum cognitio parum utilis est, vel quia spectant ad particularia loca, vel quia raro in usum veniunt. Atque etiam hæc non sunt ex professo tractandæ, sed indicandæ. Huiusmodi est, quæ fertur in cap. 1. de Locato, quæ pertinet ad Academiam Bononiensem. Excommunicantur enim ibi Doctores, Magistri, & scholares illius Academiæ, qui ante tempus conductionis elapsum de locandis domibus pertractant absque consensu eorum, qui illas inhabitant, & conductas habent. Solum ergo hic aduertimus statum illud non esse extendendum ad alias Academias, propter similitudinem rationis. Item huc spectat capit. Quoniam, de offic. ordin. vbi excommunicatur Episcopus, qui in ciuitate, in qua est populus diuersarum linguarum, se ingerit ad docendum, vel regendum partem populi alterius linguæ ad se non pertinentem, sine vicario ad id deputato à proprio prelato. Quam censuram parum utilem existimauit Caietan. ca. 78. de excommunicatione. Nauar. autē putat esse necessariam in consensibus aliquorum regnorum, vt Galliæ, & Nauarræ, seu Castellæ. Quidquid vero de hoc sit, nobis dicere sufficit, vbi locum habuerit, seruandam esse constitutionem illam, vt posita est.

De excomm. in Decretalib. non reservatis, quarum cognitio vti esse potest.

His ergo adnotatis, duæ tantum, vel tres supèrant excommunicationes ex prioribus libris Decretalium explicandæ. Prima est in capite primo de Schismaticis. Vbi directe excommunicantur illi qui ratas habent quasdam actiones schismaticorum contra illius textus dispositionem: & talis censura ex vi eiusdem textus non est reseruata, neque etiam ex vi Bullæ Cœnæ, si non transeat in schisma, vt a iunt Caietan. cap. 8. & Armilla excommunicatio. 92. Sed tunc iam non erit illa excommunicatio, sed alia, quia ibi non fertur excommunicatio propter schisma, vt supra notauimus. Tres autem sunt actiones quæ ibi irritantur, scilicet ordinationes factæ ab schismaticis, vel ab ordinatis ab eis: quod intellige quantum ad executionem ordinis: nam quantum ad substantiam sacramenti non possunt irritari, vt saepe dictum est. Secunda actio est collatio beneficij,

beneficii, vel dignitatis Ecclesiasticae. Et in hac solum ponuntur schismatici, non vero ordinati ab eis. Unde ex vi illius clausulae non videtur irritari collatio ab eis facta, si aliunde habeant potestatem iurisdictionis, vel similem ad conferenda talia beneficia: nam licet isti sint suspensi ab ordine, non propterea sunt suspensi à beneficio, & iurisdictione; & ideo, collatio ab eis facta erit valida; quia collatio hæc non est à potestate ordinis, sed iurisdictionis, aut dominij: & ab hac non sunt suspensi sic ordinati. Quod etiam est adnotandum in tertia actione, quæ est alienatio rerum Ecclesiasticarum: facta enim à schismatico, irrita est, & nulla: de facta vero ab ordinato à schismatico nihil ibi dicitur, sed solum fit extensio ad alienationem factam à laico, quæ etiam nulla est. Quia vero intentio huius legis est de schismaticis, & non est verisimile miscere sermonem de laicis absolute, & quomodo cumque hoc operantibus, ideo satis verisimilis est opinio Hostiensis, qui hoc intellexit de laicis alienantibus res Ecclesiasticas fulti auctoritate schismaticorum. Quam expositionem approbat Additio ad Abbatem ibi; & Caietanus supra eam rationabilem existimat: quibus ego libenter consentio.

Hæcigitur tres actiones sunt quasi materia remota huius censuræ. Proxima vero causa & materia est contraria, ut ibi dicitur, illi dispositioni. Quod duobus modis fieri potest, facto, & verbo. Nam, si quis doceret tales ordinationes, collationes, & alienationes ratas esse, illam excommunicationem incurreret: nam re vera contraret illi textui. Oportet tamen ut id fiat quasi pratico modo, & cum aliqua auctoritate ad impediendum executionem eorum, quæ ibi disponuntur circa illas actiones. Nam si quis mere speculative doceret talem doctrinam, posset quidem incidere in hæresim, si ex aliquo principio erroneo contra potestatem Ecclesiasticam id diceret: & ea ratione posset incidere in aliam excommunicationem: tamen ex vi talis assertionis non videtur in hanc incidere, quia non proprie contrait, sed tantum contradicit. Quamquam Armilla supra exponit contraire, dicendo, vel tenendo oppositum. Quæ interpretatio in primis non est adæquata, ut statim patebit. Deinde non est formalis, nam tenere oppositum, non est contraire, nisi redundet aliquo modo in opus, seu conatum, illius legis dispositioni contrarium. Unde Caietanus potius per voluntatem exposuit dicens, Qui voluerit quod ordinationes sint ratæ, &c. scilicet ad id conando, seu aliquo modo procurando seu cooperando: quod fieri potest verbo, modo explicato. Præter hoc vero necesse est, ut ex presumptione id fiat, nam hoc verbum ibi ponitur. Unde, si quis id asserat ex errore, ob ignorantiam illius decreti, vel quia ex nonnullis coniecturis putat talem casum ibi non comprehendi, non incurreret. An vero idem sit, de illa suspensione ab ordine, id est an contrahatur ab ignorante, & sine culpa sic ordinato, dicemus infra in propria materia, & de alijs duabus in suis locis. Solum hic est adnotanda duplex exceptio. Prima est circa collationem, nisi crimen collatoris sit omnino occultum, nam tunc casta eius valent, quæ ad publicam iurisdictionem attinent, ut in superioribus annotatum est. Secunda limitatio est de alienatione, scilicet nisi sit in evidentem Ecclesiæ utilitatem, ut ibi Glossa advertit, & Sylvester Excommunicatio, 9. m. 29. casu 8.

Occurrit tamen interrogatio, an schismaticus hæc faciens seu conferens, & ab illo recipiens, sint excommunicati. Videntur enim contraire: ergo incident. Atque ita sentit Panormitanus ibi, quem Sylvester sequitur. Unde ait Panormitanus consentiendum ordinationi factæ à schismatico esse excommunicationem: item tenentem beneficium Ecclesiasticum & qui emit, vel acquirit rem Ecclesiasticam ab eodem. Et præterea subdit schismaticum in his tribus

casibus incurrere excommunicationem. Aliis tamē videtur, eum, qui suscipit ordines à schismatico, ex hoc præcisè non incurrere hanc excommunicationem, quia nondum agit contra dispositionem huius textus. At vero, si ulterius progrediatur, & in susceptis ordinibus libere ministrare velit, tunc incurrere excommunicationem, quia iam vult ordinationem ab schismatico ratam esse. Unde pari ratione schismaticus ordinans alium non erit excommunicatus; si tamen velit suam ordinationem ratam esse, & ad hoc aliquid ulterius agat, iam incidet in hanc censuram. Atque hanc sententiam indicat Hostiensis, & Additio ad Abbatem supra, qui ita exponunt: *Contraire præsumptum, scilicet exercendo ordines susceptos à schismatico, vel retinendo beneficia collata per eum, vel retinendo bona per ipsum alienata.*

Sed obiici potest contra priorem partem (posterior enim certa videtur) quia hæc lex irritans tales ordinationes, à fortiori prohibet illas: ergo qui eas facit, vel recipere præsumit, iam it contra hanc legem: ergo incurrere censuram eius. Et confirmatur, nam qui dat ordines, quantum est in se, etiam vult dare executionem eorum: ergo hoc ipso contrait huic legi. Atque hoc videtur fuisse fundamentum Abbatis: quod certe contemnendum non est. At it enim illam sententiam satis probabilem. Respondere tamen possunt, prohibitionem illam supponi, vel implicite contineri in hac lege: proprium tamen, & quasi specificum effectum eius esse irritare has actiones, & ita solum in hoc cadere proprie illam censuram. Quare qui non agit contra irritationem, proprie non it contra hanc legem: dans autem, vel suscipiens ordines ex hoc præcisè non agit contra irritationem, quia hæc irritatio, ut diximus, respicit vultum & exercitium ordinis: ordinatio autem valida est quoad substantiam: & ideo qui præcisè ordines suscipit propter substantiam eorum, etiam si ligatos, ut sic dicam, illos suscipiat, nondum videtur agere contra hanc legem. Quæ consideratio non caret verisimilitudine. Prior vero sententia securior est. Quæ adhuc magis necessaria videtur in alijs duabus actionibus, nam, qui irritat collationem, vel alienationem, satis formaliter eas prohibet: ergo qui hæc operatur dando, vel recipiendo, directe it contra hanc legem: ergo incidit in censuram eius. Item, quia nihil est quod expectetur ad talem censuram incurrendam: nam, si quis retineat beneficium sic susceptum, vel bona Ecclesiastica acquisita, aut redditus harum rerum, sine dubio incurrat hanc censuram, quia iam agit contra irritationem illarum actionum: sed hoc ipsum agit à principio quando acquirit talē rem: ergo à principio incurrat eandem censuram. Deinde moraliter non est separabilis in his actionibus retentio ab acceptione, quia non potest beneficium, vel res Ecclesiastica recipi, quin etiam aliquantulum retineatur.

Ultimo circa illum textum advertendum est, ibi specialiter agi de quibusdam schismaticis Octaviano, & Guidone, qui hæresiarchæ fuisse dicuntur, ad eosque semper fieri relationem illis particulis per dictos per eosdem, & ideo videri potest, omnia illa esse referenda ad illas personas tantum. Sed non ita est, nam ibi statuitur ius perpetuum: unde non confiderantur illi ut tales personæ sunt, sed ut tale vitium committunt. Præterea videri potest, illam legem solum procedere in schismaticis hæreticis, quia illi huiusmodi erant. Tamen communiter intelligitur illa lex de omnibus schismaticis, quia quod illi hæretici fuerint, materiale (ut ita dicam) est: hic enim formaliter considerantur ut schismatici, id est, quatenus actiones schismaticas, & divisiones à capite, exercebant.

Hostiens.
Addit. ad
Abbat.

De quibus
schismaticis
fit sermo in
dict. cap.

Secunda excommunicatio contra religiosos, qui ad audiendas leges, vel medicinam extra claustra exeunt, exponitur.

Secunda excommunicatio habetur in cap. *Super specula*, & in cap. *Non magno opere*. Ne clerici, vel monachi, ubi excommunicantur religiosi, qui de claustris exeunt ad audiendas leges, vel physicam. Quae excommunicatio prius lata est ab Alexandro III. & postea confirmata & aucta ab Honorio III. Et expressè Honorius refert: ipse autem illam extendit ad quosdam seculares presbyteros, de qua extensio infra dicemus. In litera autem Alexandri magno opere obsecra sunt illa verba, *ut nulli post factum votum religionis, & post factam in aliquo loco professionem*. Nam si particula hæc diuini sumatur, sequitur eum, qui habet votum simplex religionis, agens contra hanc legem, incurrere hanc censuram: si vero sumatur complexiue, sequitur, religiosum professum, nisi prius habuerit votum simplex religionis, hic non comprehenditur. Aliqui putant in priori membro comprehendere eos, qui post votum simplex religionis, religionem ingressi sunt, etiam si non sint professi. Ita Panorm. nu. 10. sed fortasse intelligit de professione expressa, nam ante omnem professionem nullus hic comprehenditur potest, quia non est vere religiosus, aut regularis, de quibus solis Alexander loquitur, ut ex eius verbis & relatione Honorij satis constat. Nec propter nouitios erat necessaria illa lex: tum quia ipsi non peccant, per se loquendo, relinquendo statum: tum quia non solent in his ministerijs occupari. Igitur per votum religionis ibi intelligitur, non promissio simplex ingrediendi religionem, sed votum ipsum, quo quis fit religiosus, quod statim per professionem declaratur, ita ut posterior particula tantum sit prioris explicatio, vel per votum intelligitur propositum religionis, quod in susceptione habitus ostenditur, & postea professione firmata, & ita etiam particula *Et*, complexiue sumitur. Vel certe si sumatur diuini, per priorem partem intelligitur professio tacita, quæ olim fieri intelligebatur, cum qui post votum religionis sumebat habitum animo mutandi vitam, vi in superioribus declaratum est. His adde, per professionem intelligi omnem veram incorporationem, per quam quis verus religiosus fit, ita ut nunc etiam scholares approbati Societatis sub hac lege comprehendantur: quia sunt veri religiosi, & lex illa de omnibus religiosi loquitur.

Quid per votum religionis in illo cap. Super specula, intelligatur.

Abbas.

Resolutio.

Actio per hanc censuram prohibita. Prima.

Secunda.

Tertia.

Circa causam vero huius censuræ aduertendum est, tres condiciones ex illo textu colligi necessarias ad illam incurrendam. Prima est, quod religiosi leges, vel physicam audiant. Vbi per physicam omnes medicinam intelligunt: quod satis declarat illa verba Alexandri, *Ad physicas confessiones ponderandas*. Per leges autem intelligitur civilis iuris prudentia, siue tradatur per interpretationem iuris communis siue iuris proprii alicuius Prouinciæ, vel regni. Secunda conditio est, ut ad hunc finem religiosi exeant de claustris suis, ita enim expresse dicitur. Vnde omnes inferunt, si intra sua claustra religiosi huiusmodi scientijs vacent, & eas audiant, non incurrere hanc censuram, quia non transgrediuntur hanc legem secundum omnia requisita ad censuram. Secundo tamen inferitur religiosum exeuntem de claustro non ad audiendas has scientias, sed propter alios fines, etiam si male exeant, & grauiter peccet, vel apostata etiam sit, non incurrere hanc censuram, quidquid sit de alijs propter eandem rationem proportionalem. Tertia conditio est, quod intra duos menses ad claustra non redeant: nam, si ante lapsum hoc tempus redierint, non incurrunt hanc censuram, ut ibidem dicitur.

Primum autem queri potest, quid sit exire de

claustro, id est, an oporteat ut exeant ad habitandum. Particula extra claustrum, vel satis fit exire ad audiendas huiusmodi scientias in loco publico alicuius Academicæ, quamuis in suis claustris habitent prout communiter fieri solet. Et ratio dubitandi est, quia verba illa. *Nisi ad claustrum suum intra duorum mensium spatium redierint*, indicant oportere ut exeant ad habitandum extra claustrum: nam qui solum exeunt ad audiendum, quotidie ad claustrum redeunt. Atque ita exponit Caietan. supra dicens, hoc est, habitare extra claustrum, & auditionem interuenire, & perferre sic ut intra duos menses non reuertatur ad claustrum, & Nauarrus dicit, non incurrere hanc censuram religiosum, qui in eadem ciuitate exit extra claustrum solum ad audiendas has scientias, habitat vero in monasterio suo. Et Panormitanus indicat idem. In contrarium vero est, quia iuxta hanc interpretationem fere nullius momenti erit illa constitutio, quia rarissime contingit ut religiosi exeant illo modo de claustris ad audiendas doctrinas etiam sacras, nedum illas peregrinas. Præterea prohibitio in illa lege non fit præcipue propter vitandam habitationem extra claustrum, sed propter vitandas mundanas actiones, ut patet ex illis, *Ne occasione scientia, spirituales viri mundanis rursus actionibus inuoluantur*. Præterea in alio textu Honorius extendit censuram ad quosdam clericos seculares, per se, ut sic dicam, prohibens auditionem: ergo multo magis videtur voluisse eandem prohibere religiosi viris, etiam si ad commorandum extra claustra non exeant.

Dices: Eadem ratione probaretur, studium talium scientiarum debuisse prohiberi intra claustra, etiam si religiosi extra illa non exeant, non solum ad habitandum, verum etiam ad audiendum. Respondetur non esse similem rationem, tum quia lex potuit prohibere studium seu auditionem publicam, non vero quæ sunt intra priuatos parietes: tum etiam quia rarissime fit, ut hæc scientia intra monasteria legantur, vel audiantur: leges autem prohibent quæ frequenter accidunt. Tum denique quia lex illa expresse postulat aliquem exitum a claustro: & ideo saltem necessarius erit ille, qui est ad audiendum, præsertim in schola & loco publico. Et videtur posse de hoc non male exponi alia verba, *Nisi intra duos menses, & c.* id est, nisi infra dictum tempus intra claustra contineant, non amplius exituri ad illum finem. Et fortasse hæc non sunt multum aliena ab intentione legislatoris. Tamen, quia in legibus præsertim penales, recedendum non est à proprietate literæ, & ea restringenda potius est, quam amplianda, & maxime secundum interpretationem communis receptam, ideo prior sententia retinenda est.

Et ad coniecturam in contrarium dicendum erit, Pontificem noluisse omnem modum vocandi his disciplinis prohibere religiosi sub dicta censura, sed solum modum illum, qui posset esse occasio maioris distractionis: nam ad hunc sensum possunt etiam verba citata facile accommodari. Vnde in cap. 2. Ne Clerici, vel monachi in 6. specialiter prohibentur Religiosi ne ad studia literarum accedant sine licentia sui Prælati, *ut materia*, inquit, *vagandi religiosi subtrahatur*. De qua prohibitione plura scilicet sequenti. Nunc solum aduerto, in nostro casu etiam licentiam prælati non sufficere, ut religiosus exeat à monasterio prædicto modo, scilicet ad habitandum, ut scientias legum, aut medicinæ audiat, quia hoc sine tali limitatione absolute prohibitum est in prædictis iuribus, in quibus inferior dispensare non potest. Et præterea expendit Panormitanus verbum illud: *Nam omnino permittantur exire*: nam vox illa, omnino, dispensationem omnem prohibere videtur. Imo illa verba directe referuntur ad Superiores, eisque prohibent ne hoc permittant: quæquam postea

poſtea excommunicatio non feratur in ipſos, ſed in ſolos religioſos ſic exeuntes, &c. Sed in originali illius cap. *Non magnopere*, quod habetur in Concilio Lateranenſi ſub Alexandro 3. part. 27. cap. 2. additur in fine clauſula. *Epſcopi vero, Abbates, Priores tanta e-normitati conſentientes, & non corrigentes, ſpolientur propriis honoribus, & ab Eccleſie liminibus arceantur.* Quæ verba ferendam ſententiam continent, non latam.

24 *Contrahat*
qui ante
hoc ſci-
entia audi-
endi duos
menſes ex-
tra clauſtra
conſentientes,
licet eas non
audiat.
Caſus.
Abbas.

Secundo quæri poteſt, ſi religioſus exeat de clauſtro animo audiendi has ſcientias, & poſtea non audiat: & nihilominus vltra duos menſes extra clauſtrum maneat, an incurrat hanc cenſuram. Nam ex dictis ſequi videtur non incurrere, quia non omnes conditiones poſitæ tunc implentur, ſed deficit prima. Et videtur poſſe ſumi ex Caetano ſupra dicente, *Si quod horum in actione deſuerit, non ſunt religioſi excommunicati, oportet ſiquidem exitum ad hoc ordinari, & auditionem interuenire, &c.* Verius tamẽ videtur poſſe hanc cenſuram incurri, etiamſi auditio in re ipſa non interneniat, dummodo exitus è clauſtro ad illam ordinetur. Quod ſentit Panormitanus ibi n. 8. & 9. Et ratio eſt, quia hic textus non excommunicat audientes, ſed exeuntes ad audiendum, & ante lapſos duos menſes non redeuntes: ergo, etiamſi non ſubſequatur auditio, ponitur tota cauſa cenſuræ. Eritque hoc certius, ſi non ſolum exitus, ſed etiam perfeuerantia duorum menſium ſemper ad illum finem audiendi illas ſcientias ordinetur: vt v. g. ſi conſumat in itinere duos menſes, ſemper tamen pergat ad audiendum, vel quidpiam ſimile: tunc enim euidenter agit contra verba, & mentem huius legis: ideoque incurret cenſuram.

15 *Quid ſentiat*
clauſtri duos
menſes ante
mum mu-
tat.
Abbas
Innocen.
Panormit.

At vero, ſi poſt exitum clauſtri mutauit animum audiendi illas facultates, permanet tamen vt alias audiat, vel vt libere vagetur, dubia res videtur, quãuis Panormitanus ſimpliciter affirmet, & eius additio clariuſ id aſſerere videatur, ſuique ſententia Innocenti dict. c. *Super ſpecula*. Et poteſt fundari in textu dicente, *Si exierint, & non redierint*, Nihilominus oppoſitum videtur ſatis probabile. Quod expreſſus declarauit Abbas dict. cap. *Super ſpecula*, n. 9. nam, ſicut intentio illius legis nõ eſt punire quolibet exeuntes è clauſtro, ſed tantum exeuntes ad hunc finem; ita non eſt intentio eius perfeuerantes punire, niſi quatenus ad hunc finem perfeuerant: & huiusmodi perfeuerantia ſignificare intendit Pontifex per illud verbum negatiuum, non redeundi. Sicut è conuerſo, ſi quis exiſſet è clauſtro alia intentione ſive bona, ſive mala, poſtea vero mutata intentione permanſſet extra clauſtrum animo audiendi leges, aut phyſicam, & poſt intentionem ſic mutatam vltra duos menſes permaneret, incurreret hanc cenſuram: quia, licet prior exitus non fuerit ad hoc ordinatus, tamen exiſtentia extra monaſterium ad hoc ordinata eſt: & hoc eſt quod principaliter prohiberi intenditur, licet illo verbo ſignificetur. Intelligendum tamen hoc eſt, ſi principalis ratio manendi extra clauſtrum ſit propter audiendas huiusmodi facultates: nam, ſi habeat aliam principalem cauſam manendi, vel exeundi, licet poſtea in huiusmodi etiam ſtudiis occupetur, non incurret hanc cenſuram.

16 *Sine nunc*
neceſſarium
duorum
menſium
ſpatium ad
incurren-
dam hanc
cenſuram.

Tertio quæri poteſt, an nunc ſit neceſſarium hoc duorum menſium ſpatium, & quomodo ſit computandum. Quidam enim dicunt nunc non eſſe neceſſarium, vt Gloſſ. dicto. cap. *Super ſpecula*, verbo *Duorum menſium*, quia illi duo menſes fuerunt neceſſarii à die publicationis prioris canonis, *Non magnopere*, poſtea vero in dict. cap. *Super ſpecula*, dicitur, *Ipo facto incurrant religioſi hanc cenſuram*, ſcilicet ex quo ad hunc finem è clauſtro egrediuntur. Alij vero è conuerſo exiſtimant non ſolum eſſe neceſſarios hos duos menſes, ſed etiam eſſe computandos

A à die in quo incipiunt huiusmodi facultates audire, quia non putant incurri hanc cenſuram, niſi per auditionem, & conſequenter ad illam principaliter referri hanc tẽporis limitationem. Ita Diuus Antoninus referens Ioannem Andream, & alios, 3. parte titulo 24. cap. 53. Sed media via eſt vera: certum eſt enim etiam nunc non incurri illam cenſuram vſque ad elapſum tempus duorum menſium. Nam in priori cap. *Non magnopere*, expreſſe designatur illud tempus non poſt publicationem illius edicti, ſed poſt exitum è clauſtro: in alio vero ca. *Super ſpecula* hoc reſertur, & non reuocatur. Vnde, quod ibi dicitur, hanc excommunicationem ipſo facto incurri, non intelligitur ipſo facto poſt exitum: ſed poſt elapſum tale tempus, vt ex contextu ſatis cõſtat, ſolum enim id additum eſt ad explicandũ verba prioris canonis, quæ obſcuriora erant, & dubitari poterat, an continerent excommunicationem ipſo facto incurrendam. Vnde ſecundo etiam eſt certum illos duos menſes computandos eſſe à die talis exitus è clauſtro: hoc enim per ſe ferunt verba textus, *Si exierint, & infra duorum menſium ſpatium non redierint*. Adde oſtenſum eſſe incurri hanc cenſuram etiam antequam incipiat quis audire: non ergo poteſt tempus hoc computari à principio auditionis: ergo. Atque ita exponunt Angelus Excommunicatione 7. Sylueſt. Excommunicatione 9. cap. 6. Panorm. d. c. *Super ſpecula*, n. 8. vbi alios reſert.

B Quomodo
computan-
di hi duo
menſes.

Quarto dubitari poteſt, an hæc cenſura extendatur ad religioſos exeuntes à clauſtris ad docendas has facultates. Sunt enim in hoc obſcura illa iura. Nam in c. *Non magnopere*, videtur Pontifex verbo legendi, & fert cenſurã in religioſos exeuntes ad legendas dictas facultates: Honorius autem reſert cõſtitutionem illam factam eſſe contra religioſos exeuntes audiendum: quod eſt obſcurum, nam verbum legere potius ſignificat docere, quam audire. Doctores conueniunt, exeuntes ad audiendum contrahere hanc cenſuram, quia hoc expreſſe dicit Honorius, cuius conſtitutio poſterior eſt, & declaratiua alterius. De docentibus autem, quod etiam comprehendatur indicat D. Antonius ſupra, & inclinatur Sylueſter ſupra num. 26. citans Hoſtienſem, & Archidiaconum. Et ratio eſſe poteſt, quia verbum legendi in rigore & proprietate comprehendit docentes; quãnis Honorius illud declarauerit, vel extenderit potius ad audientes, non excluſit alios. Contrarium tenent Innocentius, & Panormitanus ibi, quos ſequitur Nauarr. num. 16. & fundamentum eſt, quia Honorius explicauit, quomodo verbum legendi intelligendum ſit apud Alexandrum, ſcilicet vt nõ idem quod docere, ſed quod ſtudere huiusmodi doctrinis. Sed iſtari poteſt, quia etiam verbum legendi hoc modo expoſitum commune eſt docentibus & ſtudentibus, ſicut verbum ſtudenti: ergo, licet comprehendat diſcentes, non excluſit docentes. Et confirmatur, nam Panormitanus ait religioſum etiamſi poſt exitum à clauſtro non frequenter ſcholas ad has ſcientias addiſcendas, ſed ſibi ipſi legat, ſtudento his rebus, incurrere cenſuram: ergo à fortiori ille qui exit, & perfeuerat extra clauſtrum docendo has ſcientias, incurret, quia multo magis ſibi ipſi legit, & ſtudet eiſdem rebus. Denique eadẽ vel maior ratio eſt de docentibus, quã de diſcentibus, & iuris diſpoſitio.

C An compre-
hendantur
religioſi ex-
euntes ad
docendas
has ſcientias.

Nihilominus recedendum non cenſeo ab hac poſteriori ſententia, quã in materia, pœnali eſt fauorabilior, & magis conſentanea verbis Honorii, qui conſtitutionem Alexandri retulit, & referendo declarauit: non eſt autem veriſimile retuliſſe illam incomplete, & in ſenſu, vt ſic dicam, dimidia- to, ſed in ſenſu integro, & completo: reſert autem hanc cenſuram eſſe latam contra eos, qui ad audiendum exeunt: ergo intelligit contra eos tantum latam

17 *Opinio?*
Antonii.
Sylueſt.

18 *Opinio?*
Innocen.
Abbas.
Nauarr.

Obiectio.

28 *Posterior d-
pino pra-
ferri?*
ſatisſe ratio
ni in con-
trariũ.

Satisfit con-
f. mationi
ex Panormi.

Iuram fuisse; & consequenter verbum legendi in
priori constitutione sumptu esse pro verbo studen-
di; non late sumptu, sed prout vulgo accipi solet pro
verbo addiscendi per disciplinam ab alio: per quod
soluitur obiectio facta. Ad argumentum autem ex
Panormitano respondetur, religiosum, qui priua-
tim studet his rebus post exitum & claustrum non ex eo
capite inturberetur hanc censuram, quod per se vacat
huiusmodi doctrinis, sed quia exiit & claustrum ani-
mo audiendi illas, & in eo perseverat post tempus
duorum mensium: hoc enim supponendum est, al-
ias non incurreret censura, etiam si post exitum a-
liquis per se studeat his rebus, si re vera non exiit
ad audiendum. Nos autem supponimus eum, qui
docet, non exisse ad audiendum, sed tantum ad do-
cendum: & ideo, licet priuatim studeat, & multa de
nouo discat, id non satis est, ut hanc censuram incur-
rat. Nec argumentum ob similitudinem rationis in
his poenalibus locum habet, praesertim quia potest
facile aliqua ratio disparitatis inueniri, quia exitus
ad docendum has disciplinas rarissimus est, & vix
moraliter contingit: & ideo non oportuit de illo spe-
ciale legem condere.

19
Extensio
quam supra
constit. Ale-
xandri po-
nit Honorij
ius, exponi-
tur.

C. Ne clerici
vel mona-
chi.

Superest exponenda extensio, quam addit Ho-
norius, qui voluit hac censura etiam ligari omnes
presbyteros, ex inferioribus vero clericis Archidia-
conos, Decanos, Plebanos, Praepositos, Cantores, & alios per-
sonatus habentes. Circa quam primo aduertendum est
in presbyteris nullam poni limitationem, ideoque in-
differenter omnes comprehendere: & contrario vero,
inferiores nec ratione solius ordinis comprehendendi,
nec ratione alicuius beneficii, praeter ea quae ibi nu-
merantur. Solum circa Plebanos oportet aduertere,
Bonifacium VIII. in ca. 1. Ne clerici, vel monachi in
6. declarare, ea lege non comprehendendi habentes Ec-
clesias parochiales, Nisi tales Ecclesiae sint Plebanae sub
se capellas habentes, in quibus insistantur clerici perpetui,
&c. Denique aduertendum est, etiam clericos secula-
res non incurrere hanc censuram statim, sed post
elapsam tempus duorum mensium, ut patet ex illis
verbis, Nisi ab his infra spatium praescriptum destiterint.
Cum autem in his secularibus locum non habeat
exitus a claustrum, & exitus a propria domo sit imper-
petuum, necesse est, ut tempus duorum mensium co-
putetur, ex quo incipiunt audire huiusmodi facul-
tates: nam initium aliud habere non potest. Sensus
ergo erit, quod si per duos menses in audiendis hu-
iusmodi facultatibus perseverent, talem censuram
incurrant, siue in propria domo, siue in quolibet al-
io loco eas audiant. Quae est communis sententia:
potestque sumi ex Bonifacio 8. dist. cap. 1. ubi referens
hanc legem Honorij, quatenus ad hos clericos se-
culares pertinet, dicit eis interdixisse audire leges,
vel physicam.

20
Magistri
doctores huius
scientiarum non
incurrunt
hanc censuram.

Ultimo circa utramque partem aduerto censu-
ram hanc nullo modo pertinere ad magistros, &
Doctores, qui huiusmodi Religiosos, vel Clericos
seculares docent has scientias, vel ad eas audiendas
eos admittunt, quidquid Antoninus, & Syluester
oppositum insinuant sine fundamento in praedictis
textibus, qui de solis audientibus loquuntur: de do-
centibus autem nec verbum habet. Solum propter
communicationem in crimine possent hi Doctores
huius censuram fieri participes, si postquam alij in-
cidunt in excommunicationem & in sua pertinacia,
& delicto perseverant, eos docent: nam tunc vi-
dentur in delicto communicare: quod erit verum,
si eos specialiter docent, vel si commode possunt eos
expellere, & non admittere: nam si publice docent,
non tenentur a suo munere desistere, propter
ea quod huiusmodi persona prohibita
interfuit: qui tunc non censentur
cooperari delicto eorum,
sed tolerare.

Tertia excommunicatio contra Sacerdotes assumen-
tes officium Praepositi secularis.

Tertia excommunicatio habetur in cap. Clerici,
Ne Clerici, vel Monachi: ubi Alexander III. sub
interminatione anathematis iubet, ne quis Sacer-
dos officium habeat Vicecomitis, seu Praepositi secula-
ris: & subditur, Si quis autem contra hoc venire praesump-
serit, & communiter emendare noluerit, excommunica-
tioni subiacet. Vbi primum est notandum, censuram
ferri contra solos Sacerdotes. Nam licet in priori
parte sit sermo de Clericis in sacris, in hac restringi-
tur ad Sacerdotes. Vnde licet Syluester, Excommu-
nicatio, 9. n. 28. cum Hostiensis exponat Sacerdotem
pro omni Clerico; & Nauarrus cum Panormitano
solum excipiat Clericos in minoribus existentes: &
ita sentire videatur omnes constitutos in sacris etiam
in hac secunda parte comprehendere: nihilominus ve-
rior est interpretatio posita, quam amplectitur Caieta-
nus cap. 76. Deinde est notanda causa, ob quam
fertur illa censura, scilicet propter usum officij gu-
bernationis secularis habentis iurisdictionem tem-
poralem annexam, quando Sacerdos loco alterius,
seu tanquam minister alicuius Principis illud exer-
cet: hoc enim significant illa verba, Officium Viceco-
mitis, aut Praepositi secularis. Vnde recte infert Caieta-
nus primo, Sacerdotes, qui in Curijs Regum sunt
gubernatores temporales, aut Praesidentes Cancellariarum,
in hunc canonem incurrere, si id faciant
sine dispensatione Pontificis: quia illa munera sunt
praepositorum secularium. Secundo infert, administrare
iurisdictionem temporalem non ut aduentitiam,
seu ministerialem Principis secularis, sed ut propriam,
id est, ut convenientem Praelato Ecclesiae ratione
dignitatis Ecclesiasticae, cui est annexa, vel ratione
dominii temporalis, quod talis persona alias ex se
habeat, non esse contra hunc canonem: quod ex
verbis satis constat.

Sed est dubium, an haec censura ipso iure feratur.
Et partem affirmantem sequitur Glossa ibi, quia illa
verba, Excommunicatio subiacet: videntur hanc vim
habere: probatque a simili ex cap. Non minus, de
Immunit. Eccles. Vbi verba non sunt omnino similia:
sed Excommunicationi se nouerint subiacere. Et ad-
duntur alia, quae magis id declarant, scilicet, Nec co-
munioni reddantur, donec satisfactionem fecerint compe-
tentem. Nihilominus sententia Glossae communiter
recepta est, ut Panormitanus ibi notat, & sequitur:
& idem supponunt Angelus. Excommunicatio, 7. ca-
su 8. Caietanus, Nauarrus, & alij. Qui tamen aduer-
tunt, necessariam esse monitionem praeviam, & pre-
sumptionem: nam utrumque in textu exprimitur
ibi, Si quis contra hoc venire praesumpserit, & communi-
tatem emendare noluerit. Quae monitio cum ibi amplius
non declaratur, canonica intelligenda erit. Funda-
mentum autem communis sententiae est, quia verbum,
subiacet, non requirit hominis ministerium,
sed quasi imperatiue ad ipsum delinquentem refer-
tur, efficaciter illum subiciens censura.

Nihilominus Syluester, Excommunicatio, 9. num. 28.
contrarium supponit, dicens, quod licet constitutio
illa videatur poenalis, & consequenter restringenda: ta-
men habito respectu, quod excommunicatio non infligitur
ipso facto, sed videtur dicendum. Et indicat eandem sen-
tentiam tenere Hostiensis: & Panormitanus refert
Antoninum. Et suaderi potest, quia verbum, subiacet,
optime admittit sensum de futuro, seu in futuro, &
quod illud ipsum per actionem Iudicis admonentis
faciendum sit: ergo cum ea sit poenalis, restringenda
est. Sed nihilominus prior sententia, sicut communior
est, ita etiam praefenda videtur: quia iuxta
frequentem usum iuris illa locutio significat sen-
tentiam latam, ut patet ex supra dictis in generali
doctrina de censuris, Praeterea tamen loquendo, raro
incur.

incurretur hac censura ex vi solius iuris: nam cum A
præcedere debeat iudicis monitio canonica, sem-
per fiet cum comminatione excommunicationis
ipso facto incurrere, vel certe ita fieri deberet ad
tollendum omne dubium.

SECTIO IV.

*Quæ excommunicationes non referuata latæ sunt
in sexto libro Decretalium.*

EX his excommunicationibus non-
nullæ coincidunt cum contentis in
Bulla Cœnæ, vel cum aliis referuatis
quas solum indicabimus: aliæ non
sunt admodum viles ad vsum, quas
breuiter transigemus: alias vero exactius declarabi-
mus. Prima ergo sumitur ex c. *Vbi periculum*, §. *Hoc
sacro*, de Elect. in 6. vbi in vers. *Nulli etiam fas sit*, fer-
tur excommunicatio ipso iure contra eos, qui ad
Cardinales in Conclauē conclusos ad eligendum
Summum pontificem scripturam miserint, vel nun-
cium, aut cum aliquo ipsorum secreta locuti fuerint. Quæ
nisi loquen-
ter, exponit
Cap. *Vbi de
Elect.*
Summum pontificem scripturam miserint, vel nun-
cium, aut cum aliquo ipsorum secreta locuti fuerint. Quæ
nisi loquen-
ter, exponit
Cap. *Vbi de
Elect.*
Solum indiget declaratione illa particula, *se-
crete*, an sit coniungenda cum omnibus illis tribus,
scripturæ, nuncio, & locutione, vel tantum cum vltima:
mulem enim hoc refert. Nam si cum omnibus cō-
iungatur, erit magna moderatio huius legis; sic-
nim publice mittere nuncium, vel epistolam, nō e-
rit sufficiens ratio incurrendi hanc censuram. Cum
ergo contextus, & plana constructio verborum ad-
mittat hunc sensum, & finis in materia pœnali, vi-
detur amplectendus. Quod sentiūt Archidiaconus,
Ioannes Andreas, & alii ibi, Angelus, Excommunica-
tio. 110. 7. casu 13. Syluester, Excommunicatio, 9. censura 11.
nu. 34. Nihilominus contraria sententia probanda
videtur, quam tenent Caietanus, c. 55. & Nauarrus
n. 121. Et patet ex contextu: nam primo absolute p-
hibet, *Nulli fas sit* ipsi Cardinalibus nuncium mittere, vel
scripturam. Vbi manifeste vniuersalis est prohibitio
sine restrictione ad publicam, vel secretam; & tamē
hæc ipsa prohibitio statim corroboratur censura
repetitis eisdem verbis, sine vlla limitatione illis ad-
dita, sed additur tertium membrum de locutione,
& ibi adiungitur aduerbium *secrete*, quod ita inter-
ponitur, vt manifestum sit solum coniungi, eū ver-
bo loquendi, scilicet: *Aut cum aliquo ipsorum secreta
loquendo*. Recte tamē aduertit Caietanus verba illa,
Nulli fas sit, intelligi de his, qui in Conclauē non exi-
sunt, de quibus in proximo præcedente vericulo
dictū fuerat *Nulli ad eosdem Cardinales aditus pateat*.
Itaque certum est licere Cardinalibus in Conclauē
existentibus inter se secreta loqui, vel nuncium mit-
tere, aliquem scilicet famulum, quem vnusquisque
intus habet: & eadem ratione licere scriptum in-
ter se dare, vel mittere, quantum est ex vi huius
legis.

Secunda excommunicatio habetur in eodem c.
2. *Vbi periculum*, §. *Præterea*, vbi excommunicatur Do-
mini, aliique Rectores, & officiales illius ciuitatis, in
qua Summus Pontifex moritur, si diligenter non
obseruant quæ ibi statuuntur, vel si fraudem in eis,
vel circa ea commiserint. Quam partem latè expli-
cat Caietanus capite 54. Syluester, & alij qui videri
possunt: quia res non est nobis admodum necessa-
ria.

Tertia excommunicatio habetur in cap. *Sciāt
cuncti*, de Elect. in 6. feretur que contra eos, qui graua-
re presumunt Clericos, vel quaslibet personas Ecclesiasticas
(ad quas in aliquibus Ecclesiis, Monasteriis, & p̄is locis spe-
ciat electio) pro eo quod rogati, seu alias induciti, eum; pro

quo rogabantur, aut inducebantur, eligere noluerunt. Qua-
le autem debeat esse hoc grauamen, concluditur in
illo verbo, *aut alias iniuste persequens*: in particula-
ri autem ponitur actio spoliandi eos, vel confanguini-
neos eorum, aut Ecclesias, Monasteria, vel loca pia
beneficiis, aut aliis bonis suis, per se, vel per alios:
quod intelligendum puto de iniusta spoliatione, vt
illo vltimo verbo declaratur. Vnde qui sine iniusti-
tia spoliaret aliquem bonis, aut beneficio, petens id
ad quod habet ius, quamuis id faciat prouocatus, eo
quod non fuerit ille electus, pro quo ipse rogauerit,
& alioqui etiam non facturus: non incurreret, quia
non infert iniustam vim, aut persecutionem. Item
negare Monasterio eleemosynas, quas aliquis face-
re consueuerat, vel negare amico specialia benefi-
cia, non sufficit ad incurrendam hanc censuram: et-
iam si hoc titulo fiat: quia neque est acceptio bono-
rum alterius, neque iniusta persecutio. Sicut ē con-
trario, si quis inferat iniuriam, vel persequatur hu-
iusmodi electorem alio titulo, & non propter ele-
ctionem, quam fecit, non incurreret hanc censuram:
nam in textu expresse dicitur, *pro eo quo, &c.* Quæ o-
mnia, & alia, quæ hic notari solent, in textu ipso cla-
ra sunt.

Solum potest dubitari, an quod ibi dicitur de e-
lectione extendendum sit ad præsentationem, in-
stitutionem, confirmationem, & postulationem.
Respondetur in primis, si præsentatio ad laicum
pertineat, non comprehendi: quia textus loquitur,
quando electores sunt Clerici, vel personæ Eccle-
siasticæ. Vnde etiam electiones, quæ à laicis fiunt,
vt in confraternitatibus, & aliis congregationibus
personarum, quæ nec Religiosæ sunt, nec Clerici
per se, & ex vi talis status, non comprehenduntur
sub hac censura, vt omnes aduertunt. At vero si
præsentatio ad Ecclesiasticam personam pertineat,
quatenus talis est, & titulo Ecclesiastico. Nauarrus
num. 122. affirmat hic comprehendi, cum Glossa, in
eodem cap. *Sciāt*, verbo *Alios*, quæ in hoc fundatur,
quod hæc lex simpliciter non est odiosa, sed fauorabilis,
cum Ecclesiasticam libertatem defendat; & ideo re-
stringenda non est, sed potius extendenda: cum er-
go præsentatio sit quidam modus electionis, meri-
to ad illam hæc constitutio de electione extenditur.
Quæ ratio etiam procedit de confirmatione, po-
stulatione, &c. Et ita etiam sentiunt Syluester, &
Angelus supra.

Tandem quoniam in eo textu explicatur, perse-
cutionem, seu spoliationem iniustam posse fieri cir-
ca cōfanguineos, dubitat ibi Glossa, & Doctores, v-
t quæ ad quem gradum cōfanguinitatis intelligen-
dum sit, & an possit extendi ad fines. Dico tamen, ex
vi illorum verborum non comprehendi affines, vt
patet ex propria significatione illorum verborum;
cumque in iure non reputentur cōfanguinei, nisi
qui intra quartum gradum continentur, & ius in
hoc nihil amplius declarat: ex vi etiam talis vocis
solum videntur comprehendi prædicti gradus: nec
potest cum fundamento fieri extensio vsque ad se-
ptimum, potius quam vsque ad octauum, vel deci-
mum, quidquid alioqui dixerint. Quamquam autē
hoc verum sit ex vi illorum verborum, tamen ex vi
illius clausule generalis, seu alias iniuste persequendo,
fieri potest, vt, quamuis spoliatio, vel alia similis ini-
uria fiat circa affines, vel alios familiares, aut con-
iunctos, si fiat in odium alterius, moraliter censetur
iniustum grauamen eius, & iniusta persecutio: ideo-
que ad incurrendam hanc censuram sufficiat;
quod quidem ex circumstantiis & pru-
dentis arbitrio expendendum est.

Excom-

personæ Ec-
clesiasticæ,
eo quod non
elegerint
eum, pro quo
eligendo sunt
rogati, ex-
ponitur.

De quæ elec-
tione textus
loquitur.

Præsentatio,
confirmatio,
& postula-
tio, sub ele-
ctione com-
prehenduntur.

Quid per cō-
fanguineos
intelligen-
dum.